

I

(Rezoluții, recomandări și avize)

RECOMANDĂRI

CONSILIU

RECOMANDAREA CONSILIULUI

din 5 aprilie 2022

privind crearea de punți pentru o cooperare europeană eficientă în domeniul învățământului superior

(Text cu relevanță pentru SEE)

(2022/C 160/01)

CONSILIUL UNIUNII EUROPENE,

având în vedere Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, în special articolele 165 și 166,

având în vedere propunerea Comisiei Europene,

întrucât:

1. Cooperarea transnațională mai aprofundată și mai eficientă în sectorul învățământului superior în întreaga Europă este esențială pentru susținerea valorilor, a identității și a democrației Uniunii, pentru consolidarea rezilienței societății și a economiei europene și pentru construirea unui viitor durabil. Existența unor instituții de învățământ superior puternice și interconectate reprezintă unul dintre instrumentele importante pentru a face față provocărilor legate de tranziția verde și cea digitală și de îmbătrânirea populației, precum și altor provocări socioeconomice majore, prin schimbul de cunoștințe și co-crearea de soluții inovatoare. De asemenea, ele pot garanta capacitatea Europei de a stimula competitivitatea bazată pe tehnologie.
2. Crearea de punți care să permită instituțiilor de învățământ superior să dezvolte o cooperare transnațională mai aprofundată, perenă și eficientă la nivel instituțional este un instrument important pentru consolidarea legăturilor dintre instituțiile de învățământ superior și pentru pregătirea studenților, a cursanților pe tot parcursul vieții, a cercetătorilor și a personalului pentru un viitor global. Instituțiile de învățământ superior din întreaga Europă se adaptează la o lume în schimbare rapidă, cu discipline și medii de învățare care se schimbă în mod accelerat, de exemplu în legătură cu dubla tranziție verde și digitală. Acest lucru necesită un nou mod de gândire, noi abordări și noi structuri de cooperare și de mobilitate (mobilitatea fizică fiind în continuare formatul de bază) a studenților, a personalului și a cercetătorilor la nivel interdisciplinar și transfrontalier. Această nouă realitate, alimentată de tranziția digitală, va presupune o nouă gamă de oferte atractive în materie de educație și noi formate și oportunități de cooperare și mobilitate transnațională, în persoană și online, pentru toți cursanții, inclusiv pentru persoanele cu mai puține oportunități sau din regiuni îndepărtate, cum ar fi regiunile ultraperiferice, și va încuraja diversitatea în rândul cadrelor universitare, al cercetătorilor și al personalului profesional.
3. O cooperare mai strânsă între diverse instituții de învățământ superior, inclusiv universități, universități de cercetare, colegii universitare, universități de științe aplicate, instituții de învățământ profesional și tehnic superior și instituții superioare de artă din întreaga UE, este un principiu-cheie care stă la baza Spațiului european al educației și a Spațiului european de cercetare și este legat indisolubil de acestea. O cooperare transnațională mai aprofundată între instituții diverse și complementare din întreaga Europă sprijină accesul echitabil la educație, formare și cercetare de înaltă calitate și incluzive, promovează crearea și circulația cunoștințelor, facilitează partajarea capacităților și a

infrastructurii și contribuie la vitalitatea regiunilor și a comunităților lor, contribuind la depășirea dezavantajelor și a disparităților geografice. Aceasta poate, de asemenea, să încurajeze inserția în ecosistemele de cercetare, inovare și industriale. Cooperarea transnațională contribuie, în egală măsură, la valorificarea întregului potențial al sectorului învățământului superior în calitate de promotor al aptitudinilor, al competențelor și al cunoștințelor, cum ar fi pentru dubla tranziție verde și digitală, și contribuie la realizarea Pilonului european al drepturilor sociale.

4. Comunicarea Comisiei privind realizarea Spațiului european al educației până în 2025 ⁽¹⁾ solicită să fie explorate cooperarea transnațională fără sincope și ambițioasă, facilitarea eliberării de diplome comune și fezabilitatea unui statut juridic pentru alianțe precum inițiativa privind universitățile europene. Rezoluția Consiliului privind un cadru strategic pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării în perspectiva realizării și dezvoltării în continuare a Spațiului european al educației (2021-2030) ⁽²⁾ încurajează o cooperare mai aprofundată, punerea în comun a cunoștințelor și a resurselor și generarea mai multor oportunități pentru mobilitatea studenților, a cadrelor universitare și a cercetătorilor, inclusiv prin implementarea deplină a inițiativei privind universitățile europene și a inițiativei privind legitimația europeană de student. În Concluziile sale referitoare la inițiativa privind universitățile europene – Crearea de legături între învățământul superior, cercetare, inovare și societate: pregătirea terenului pentru o nouă dimensiune a învățământului superior european ⁽³⁾, Consiliul a invitat statele membre să elimine obstacolele din calea realizării unui grad mai mare de compatibilitate a sistemelor de învățământ superior și să exploreze fezabilitatea unor diplome europene comune. În concluziile sale intitulate „Aprofundarea Spațiului european de cercetare: asigurarea unor cariere și condiții de muncă atractive și durabile pentru cercetători și transformarea circulației creierelor în realitate” ⁽⁴⁾, Consiliul a solicitat Comisiei să sprijine statele membre în elaborarea de măsuri de politici pentru o cooperare transnațională fără sincope și ambițioasă între instituțiile de învățământ superior din Europa, în special în domeniul carierelor academice și în domeniul cercetării. Comunicarea Comisiei intitulată „Un nou SEC pentru cercetare și inovare” ⁽⁵⁾ și Pactul pentru cercetare și inovare în Europa ⁽⁶⁾ solicită o cooperare mai aprofundată și recunosc potențialul de transformare a învățământului superior al unor inițiative cum ar fi cea privind universitățile europene. Agenda europeană pentru competențe ⁽⁷⁾ solicită, de asemenea, eliminarea obstacolelor din calea unei cooperări transnaționale eficiente și mai aprofundate.
5. Comunicatul de la Roma adoptat în cadrul conferinței ministeriale a Spațiului european al învățământului superior și Recomandarea Consiliului privind promovarea recunoașterii reciproce automate a calificărilor dobândite în cadrul învățământului superior și a celor dobândite ca urmare a absolvirii unui ciclu secundar superior de învățământ și formare, precum și a rezultatelor perioadelor de învățare petrecute în străinătate ⁽⁸⁾ solicită promovarea și facilitarea unei cooperări transnaționale. Rezoluția Parlamentului European referitoare la „Spațiul european al educației: o abordare comună și cuprinzătoare” ⁽⁹⁾ subliniază necesitatea unei colaborări sporite și solicită utilizarea sinergiilor dintre Spațiul european al educației, Spațiul european de cercetare și Spațiul european al învățământului superior.
6. Cele 41 de „universități europene”, sprijinite de programul Erasmus+ și completate de programul Orizont 2020 pentru dimensiunea cercetării și inovării și modele similare de cooperare instituționalizată de lungă durată oferă lecții utile, învățate cu ocazia testării unor modele de cooperare transnațională mai aprofundate care depășesc strategiile instituționale individuale, guvernanța și ecosistemele de colaborare existente. Acestea reprezintă o sursă de inspirație pentru comunitatea mai largă a învățământului superior, pentru a stimula reformele la nivel de sistem, facilitând totodată o mai bună coordonare între învățământul superior european și politicile de cercetare.
7. În sensul prezentei recomandări a Consiliului, termenul „universitățile europene” desemnează universitățile finanțate în cadrul programului Erasmus+, cu sprijin complementar din partea programului Orizont 2020 pentru dimensiunea de cercetare și inovare, acolo unde este cazul. Termenul „alianțele de instituții de învățământ superior” se referă la toate celelalte modele de cooperare, cum ar fi comunitățile de cunoaștere și inovare. Obiectivul prezentei recomandări a Consiliului este de a facilita cooperarea transnațională pentru toate instituțiile europene de învățământ superior, în plus față de cele sprijinite în cadrul inițiativei privind universitățile europene.

⁽¹⁾ COM(2020) 625 final.

⁽²⁾ JO C 66, 26.2.2021, p. 1.

⁽³⁾ JO C 221, 10.6.2021, p. 14.

⁽⁴⁾ Documentul 9138/21.

⁽⁵⁾ COM(2020) 628 final.

⁽⁶⁾ Recomandarea (UE) 2021/2122 a Consiliului din 26 noiembrie 2021 privind un pact pentru cercetare și inovare în Europa (JO L 431, 2.12.2021, p. 1).

⁽⁷⁾ COM(2020) 274 final.

⁽⁸⁾ JO C 444, 10.12.2018, p. 1.

⁽⁹⁾ Documentul P9_TA(2021)0452.

8. „Universitățile europene” contribuie la calitatea cooperării transnaționale prin strategii interinstituționale care combină învățarea și predarea, cercetarea, inovarea și transferul de cunoștințe către economie și societate și contribuie la schimbarea de la nivelul societal și al politicilor.
9. Alianțele din învățământul superior ar putea beneficia, în mod voluntar, de instrumente de cooperare instituționalizată, precum un posibil statut juridic pentru alianțele de instituții de învățământ superior, care să le permită să partajeze, după caz, servicii și resurse financiare, umane, digitale și fizice comune, pentru a opera campusuri interuniversitare și platforme interoperabile virtuale pentru activități comune digitale sau mixte. Pentru a aprofunda cooperarea transnațională în ceea ce privește abordarea eficace a dublei tranziții verzi și digitale, elaborarea unor module interdisciplinare și conceperea unor diplome comune pe baza unor criterii europene co-create, în conformitate cu instrumentele Procesului Bologna, trebuie să fie facilitate și mai mult la nivel național, regional și instituțional. Facilitarea mobilității flexibile și incluzive și extinderea utilizării inițiativei privind legitimația europeană de student ar putea spori oportunitățile pentru cursanți, cadre universitare, cercetători și personal. Este necesară o finanțare perenă pe termen lung suficientă pentru a consolida capacitățile și a atinge nivelul de ambiție stabilit pentru cooperarea transnațională.
10. O cooperare mai aprofundată între instituțiile de învățământ superior necesită abordarea provocărilor globale. Crearea fără sincope, asigurarea externă a calității și acreditarea activităților și programelor educaționale transnaționale comune la toate nivelurile sunt afectate de: diferențele în ceea ce privește asigurarea externă a calității, punerea în aplicare inegală a recunoașterii reciproce automate a calificărilor și a perioadelor de învățare petrecute în străinătate, precum și a angajamentelor esențiale aferente în cadrul Procesului Bologna, inclusiv diferențele în ceea ce privește structurile de diplome, diferențele în ceea ce privește adoptarea abordării europene pentru asigurarea calității programelor comune, diferențele în aplicarea Sistemului european de acumulare și transfer al creditelor de studii (ECTS); și recunoașterea parțială a învățării virtuale și mixte. Abordarea acestor aspecte și asigurarea punerii în aplicare depline a instrumentelor Bologna ar reduce sarcinile administrative, ar facilita cooperarea transnațională și ar stimula punerea în aplicare a unor pedagogii interdisciplinare inovatoare în diferite țări.
11. Cooperarea transnațională europeană la nivel instituțional este un instrument puternic pentru sprijinirea și dezvoltarea în continuare a transformării în direcția unor instituții de învățământ superior de excelență, incluzive, competitive, durabile și atractive, care își îndeplinesc toate misiunile (educație, cercetare, inovare și servicii pentru societate), cu beneficii în cadrul și în afara sectorului învățământului superior, pentru o Europă a cunoașterii, a rezilienței și a democrației și care reflectă modul nostru de viață și valorile europene. Cooperarea transnațională trebuie facilitată printr-un set de măsuri coerente la nivel european și național, prin punerea în aplicare efectivă a inițiativelor, instrumentelor și uneltelor europene disponibile, cum ar fi inițiativa privind universitățile europene, instrumentele Procesului Bologna sau inițiativa privind legitimația europeană de student, precum și prin explorarea unor posibile noi instrumente. Aceste instrumente noi ar putea fi dezvoltate utilizând o abordare etapizată, co-creativă, care să permită instituțiilor de învățământ superior să creeze punți și să coopereze mai eficace la nivel transfrontalier, iar sistemelor de învățământ superior să devină mai marcate de coeziune, în beneficiul întregii comunități a învățământului superior, și să aducă valoare societății,

RECOMANDĂ STATELOR MEMBRE,

Cu respectarea deplină a principiului subsidiarității, a autonomiei instituționale și a libertății academice, în conformitate cu circumstanțele naționale și în strânsă cooperare cu toate părțile interesate relevante:

1. Să dea posibilitatea instituțiilor de învățământ superior să exploreze, într-un proces de co-creare, necesitatea, beneficiile, riscurile și fezabilitatea instituirii unor instrumente de cooperare instituționalizată, cum ar fi un posibil statut juridic pentru alianțele de instituții de învățământ superior, de exemplu „universitățile europene”, cu scopul de a facilita o cooperare mai aprofundată prin partajarea capacităților umane, tehnice, de date, educaționale, de cercetare și de inovare, după caz. Să le permită să experimenteze diversele posibilități de cooperare mai strânsă, precum și să testeze, în mod voluntar, instrumentele europene existente, precum Gruparea europeană de cooperare teritorială (GECT) ⁽¹⁰⁾ sau Grupul European de Interes Economic (GEIE) ⁽¹¹⁾.

⁽¹⁰⁾ Regulamentul (CE) nr. 1082/2006 al Parlamentului European și al Consiliului din 5 iulie 2006 privind o grupare europeană de cooperare teritorială (GECT) (JO L 210, 31.7.2006, p. 19).

⁽¹¹⁾ Regulamentul (CEE) nr. 2137/85 al Consiliului din 25 iulie 1985 privind Grupul European de Interes Economic (GEIE) (JO L 199, 31.7.1985, p. 1).

2. Să încurajeze, după caz, instituțiile de învățământ superior implicate în cooperarea transnațională să furnizeze programe de studii integrate și să acorde diplome comune, precum și să faciliteze acest lucru, în conformitate cu instrumentele Bologna ⁽¹²⁾. În acest context și pe baza rezultatelor acțiunilor exploratorii definite la punctul 12, să examineze și să faciliteze realizarea unei etichete de diplomă europeană comună. Ulterior, s-ar putea lucra în vederea unei posibile diplome comune la toate nivelurile, pe baza unor criterii europene co-create, care să fie eliberată la nivel național, regional sau instituțional, în conformitate cu cadrele naționale ale calificărilor.
3. Să permită instituțiilor de învățământ superior să dezvolte în continuare și să aplice, după caz, activități educaționale transnaționale comune inovatoare, permițându-le și încurajându-le să testeze și să aplice abordări și măsuri adecvate în ceea ce privește:
 - a) criteriile de admitere și de înscriere pentru studenți și pentru cursanții pe tot parcursul vieții;
 - b) definirea limbilor de învățare și predare, cu respectarea totodată a multilingvismului, după caz;
 - c) ponderea învățării online în oferta educațională generală; ponderea mobilității studenților (fizică, virtuală sau mixtă) inclusă în activitatea educațională comună; și ponderea și organizarea de stagii, activități de învățare la locul de muncă și abordări interdisciplinare bazate pe provocări;
 - d) includerea unor parcursuri de învățare flexibile, cum ar fi experiențele de învățare de mică amploare care ar putea conduce la microcertificate ⁽¹³⁾ după caz;
 - e) normele privind alocarea și transferul creditelor, precum și transparența în notare, în conformitate cu Ghidul utilizatorului Sistemului european de acumulare și transfer al creditelor de studii (ECTS), ca bază pentru programele transnaționale comune, fără reguli sau limitări suplimentare;
 - f) utilizarea informațiilor privind asigurarea externă a calității programelor și/sau instituțiilor europene de învățământ superior, în conformitate cu Standardele și orientările privind asigurarea calității în Spațiul european al învățământului superior (SEIS), incluse în baza de date privind rezultatele asigurării externe a calității (DEQAR) pentru a pune în aplicare recunoașterea reciprocă automată ⁽¹⁴⁾ în scopul continuării învățării, în cooperare cu centrele naționale de informare pentru recunoaștere academică (NARIC);
 - g) să permită, după caz, recunoașterea învățării anterioare și validarea învățării non-formale și informale pe baza unor cerințe de calitate transparente și echitabile și organizarea unei evaluări adecvate a cursanților, precum și acordarea de credite relevante pentru această învățare;
 - h) să permită, după caz, o mai mare flexibilitate în definirea modelului de diplome comune la introducerea programelor transnaționale comune.
4. Să sprijine mobilitatea integrată în programele educaționale transnaționale comune:
 - a) să sprijine instituțiile de învățământ superior pentru integrarea mobilității (fizice, virtuale sau mixte) într-un mod mai sistematic și mai flexibil în programele lor educaționale comune, la toate nivelurile, pentru a permite unui număr mai mare de studenți, inclusiv cursanți cu mai puține oportunități sau din zone îndepărtate, cum ar fi regiunile ultraperiferice, cadre universitare și cercetători să beneficieze de dinamica cooperării integrate în învățământul superior și pentru a promova circulația echilibrată a talentelor;

⁽¹²⁾ Instrumentele Bologna includ Sistemul european de acumulare și transfer al creditelor de studii (ECTS), suplimentul la diplomă (DS), cadrele generale și naționale ale calificărilor (QF), Standardele și orientările europene pentru asigurarea calității învățământului superior (ESG), abordarea europeană privind asigurarea calității programelor comune, Registrul european pentru asigurarea calității în învățământul superior (EQAR), baza de date privind rezultatele asigurării externe a calității (DEQAR). Convenția cu privire la recunoașterea atestatorilor obținute în învățământul superior în statele din regiunea Europei (denumită în continuare „Convenția de la Lisabona privind recunoașterea”) poate fi, de asemenea, luată în considerare.

⁽¹³⁾ „Deși nu se abat de la principiul de bază al programelor universitare complete și nu subminează acest principiu, microcertIFICATELE ar putea contribui la extinderea oportunităților de învățare pentru a răspunde nevoilor cursanților netradiționali și cererii de noi competențe pe piața forței de muncă”, Concluziile Consiliului referitoare la inițiativa privind universitățile europene – Crearea de legături între învățământul superior, cercetare, inovare și societate: pregătirea terenului pentru o nouă dimensiune a învățământului superior european (JO C 221, 10.6.2021, p. 14).

⁽¹⁴⁾ Astfel cum este definită în Recomandarea Consiliului din 26 noiembrie 2018 privind promovarea recunoașterii reciproce automate a calificărilor dobândite în cadrul învățământului superior și a celor dobândite ca urmare a absolvirii unui ciclu secundar superior de învățământ și formare, precum și a rezultatelor perioadelor de învățare petrecute în străinătate (JO C 444, 10.12.2018, p. 1).

- b) să sprijine digitalizarea gestionării mobilității în cadrul parteneriatelor multilaterale, în special standardizarea și digitalizarea proceselor operaționale pentru semnarea de acorduri interinstituționale multilaterale, inclusiv prin extinderea inițiativei privind legitimația europeană de student;
- c) să depună eforturi în vederea unor abordări mai coerente pentru mobilitatea în scopul învățării, după caz, în ceea ce privește sistemele de admitere și înscriere, sistemele de notare, calendarele universitare, sistemele de taxe de școlarizare, accesul la facilitățile de învățământ superior și utilizarea acestora în lunile de vară/vacanță.
5. Să contribuie la susținerea sprijinului financiar direct sau indirect pentru aprofundarea cooperării instituționale transnaționale în învățământul superior, inclusiv pentru „universitățile europene”
- a) să sprijine toate tipurile de instituții de învățământ superior în participarea lor la o astfel de cooperare instituțională transnațională aprofundată, după caz;
- b) să promoveze și să dezvolte în rândul instituțiilor de învățământ superior o cultură a calității cooperării transnaționale prin includerea și stimularea acesteia în politica națională și în stabilirea priorităților, după caz;
- c) să mobilizeze sursele de finanțare disponibile la nivel regional, național și la nivelul UE ⁽¹⁵⁾, ținând seama, în același timp, de diferitele sisteme naționale de finanțare, pentru a atinge nivelul sau a veni în completarea sprijinului programului Erasmus+, acolo unde este posibil, completat în mod sinergetic de sprijinul din partea programului Orizont Europa, pentru participarea instituțiilor de învățământ superior la „universitățile europene”.
6. Să promoveze și să protejeze principiile de bază ale autonomiei instituționale ca o condiție prealabilă pentru instituirea unor mecanisme comune de guvernare pentru o cooperare transnațională mai aprofundată, într-o abordare ascendentă; să permită instituțiilor de învățământ superior să ia decizii independente privind chestiunile legate de guvernare și privind finanțele, personalul și chestiunile universitare, să protejeze libertatea academică, și să implice în mod activ personalul didactic universitar și reprezentanții studenților în procesul decizional legat de instituția lor.
7. Să consolideze încrederea reciprocă prin asigurarea externă a calității și acreditarea programelor educaționale comune și a altor forme de oferte educaționale comune elaborate prin modele de cooperare transnațională instituțională, inclusiv „universitățile europene” în conformitate cu Standardele și orientările europene (ESG).
- a) să avanseze în direcția utilizării asigurării externe a calității stabilite la nivelul instituțiilor. Acest lucru ar putea sprijini dezvoltarea unei veritabile culturi instituționale a calității, care să conducă la o mai mare responsabilitate și compatibilitate a sistemelor în întreaga Europă, pe baza instrumentelor și a cadrelor deja existente, în contextul Spațiului european al educației, al Spațiului european de cercetare și al Spațiului european al învățământului superior;
- b) să ia în considerare posibilitatea de a permite autoacreditarea programelor, după caz, bazate pe asigurarea calității instituționale pentru a sprijini autoresponsabilizarea instituțiilor de învățământ superior;
- c) în țările care recurg la asigurarea externă a calității bazată pe programe, să ia în considerare posibilitatea de:
- i) a permite punerea în aplicare deplină a abordării europene pentru asigurarea calității programelor comune ⁽¹⁶⁾;

⁽¹⁵⁾ Precum Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european Plus, Mecanismul de redresare și reziliență și Fondul InvestEU.

⁽¹⁶⁾ Abordarea, aprobată de miniștrii SEIS în mai 2015, vizează „eliminarea unui obstacol important în calea elaborării de programe de studii integrate prin stabilirea de standarde pentru aceste programe care se bazează pe instrumentele convenite ale SEIS, fără a aplica criteriile naționale suplimentare”.

- ii) a se asigura că evaluarea externă a programelor transnaționale comune poate fi realizată de o singură agenție înregistrată în Registrul european pentru asigurarea calității în învățământul superior (EQAR) ⁽¹⁷⁾ și că rezultatele sunt acceptate automat în toate celelalte sisteme de învățământ superior în cauză, fără a adăuga alte cerințe naționale și
- iii) a se asigura că recreditarea programelor transnaționale comune respectă normele ESG și abordarea europeană ⁽¹⁸⁾.
8. Să sprijine, după caz, dezvoltarea învățării virtuale colaborative de înaltă calitate, în conformitate cu Regulamentul general privind protecția datelor, ca parte integrantă a procesului de predare, învățare și cercetare, pentru a promova și a facilita cooperarea transnațională incluzivă și centrată pe student, care completează interacțiunile față în față și, în special:
- a) să sprijine instituțiile de învățământ superior în vederea dezvoltării unor modele internaționale virtuale și online colaborative de învățare, ca parte integrantă a învățării mixte, inclusiv prin implicarea conducerii, planificare strategică, formare pedagogică solidă și internaționalizată și servicii de sprijin;
- b) să sprijine instituțiile de învățământ superior, în cadrul evaluărilor de carieră, în ceea ce privește valorizarea și recunoașterea timpului petrecut de cadrele universitare pentru elaborarea de noi pedagogii inovatoare și noi practici de cercetare prin cooperare transnațională, după caz;
- c) să sprijine modele de cooperare instituționalizată, inclusiv „universitățile europene” în eforturile lor de a pune în comun expertiza și resursele necesare pentru elaborarea și punerea în aplicare a unor strategii digitale comune și a unei infrastructuri informatice interoperabile partajate, de exemplu prin acordarea accesului reciproc la medii de învățare și cercetare online, sisteme de gestionare a învățării, biblioteci digitale sau platforme de cursuri online deschise și în masă (MOOC), servicii de formare și de sprijin, acces neîntrerupt la date ușor de găsit, accesibile, interoperabile și reutilizabile (FAIR) și la alte servicii interoperabile;
- d) să sprijine testarea și experimentarea de soluții cu sursă deschisă pentru a depăși provocările comune, contribuind astfel la interoperabilitatea, pregătirea digitală, suveranitatea datelor și responsabilitatea sistemelor de învățământ superior.
9. Să sprijine instituțiile de învățământ superior în desfășurarea de activități interdisciplinare comune de educație transnațională la toate nivelurile (cicluri scurte, licență, masterat și doctorat):
- a) să permită și să faciliteze abordări transnaționale bazate pe provocări, în cadrul cărora cursanții din diferite discipline, culturi și țări cooperează cu cercetători, întreprinderi, orașe, regiuni, organizații neguvernamentale și comunități locale pentru a găsi soluții creative și inovatoare la provocările globale și comune;
- b) să încurajeze furnizarea de oportunități de învățare pe tot parcursul vieții de înaltă calitate pentru toți, pentru a facilita perfecționarea și recalificarea, punând accent pe domeniile cele mai solicitate de pe piața forței de muncă, contribuind astfel la dezvoltarea personală și profesională a acestora.
10. Să încurajeze instituțiile de învățământ superior să implice cursanții, cadrele universitare, cercetătorii și personalul în guvernanta structurilor de cooperare transnațională dintre instituțiile de învățământ superior, ținând seama, în același timp, de elementele democratice existente ale autonomiei universitare, în special:
- a) să încurajeze instituțiile de învățământ superior să își adapteze structurile de guvernanță pentru ca acestea să reflecte mediile din ce în ce mai diverse ale cursanților și ale personalului, precum și diferitele experiențe educaționale și de ocupare a forței de muncă, în conformitate cu principiile incluziunii și egalității;

⁽¹⁷⁾ În conformitate cu abordarea europeană pentru asigurarea calității programelor comune, în cazul în care unele dintre instituțiile de învățământ superior cooperante necesită asigurarea externă a calității la nivel de program (de exemplu, acreditarea sau evaluarea programelor este obligatorie), acestea ar trebui să selecteze o agenție de asigurare a calității adecvată din lista agențiilor înregistrate în EQAR. Agenția va efectua o singură evaluare sau acreditare a întregului program de studii integrat. Rezultatul trebuie acceptat în toate țările SEIS și, în funcție de cadrul juridic național, decizia privind asigurarea externă a calității ar trebui să intre în vigoare sau să fie recunoscută în toate țările în care este oferit programul. EQAR este registrul oficial al agențiilor naționale de asigurare externă a calității care respectă angajamentele asumate în cadrul Procesului Bologna.

⁽¹⁸⁾ Standardul ESG 1.10: „Instituțiile ar trebui să fie supuse periodic unei asigurări externe a calității în conformitate cu ESG”. Abordarea europeană (9. Periodicitate): „Programul de studii integrat ar trebui revizuit periodic o dată la șase ani, ceea ce ar trebui precizat în decizia publicată”.

- b) să sprijine consolidarea capacităților pentru o conducere puternică și eficace, ca motor important al unei cooperări instituționale transnaționale cuprinzătoare;
- c) să promoveze echilibrul de gen la toate nivelurile structurilor de guvernare;
- d) să creeze oportunități de învățare reciprocă pentru a încuraja și a sprijini inițiativele în cadrul cărora instituțiile de învățământ superior pot face schimb de experiență și se pot implica în învățarea reciprocă și în schimbul de cunoștințe.

Se recomandă ca statele membre să pună în aplicare prezenta recomandare cât mai curând posibil. Acestea sunt invitate să informeze Comisia până la [a se introduce data – 12 luni de la adoptarea de către Consiliu] cu privire la măsurile corespunzătoare care trebuie luate la nivelul adecvat pentru a sprijini obiectivele prezentei recomandări, ca etape esențiale către realizarea Spațiului european al educației până în 2025.

INVITĂ COMISIA

Cu respectarea deplină a principiului subsidiarității, a autonomiei instituționale, a libertății academice, în conformitate cu circumstanțele naționale și în strânsă cooperare cu statele membre și toate părțile interesate relevante:

11. În paralel cu analiza studiilor în curs și a altor activități pregătitoare, să sprijine statele membre și instituțiile de învățământ superior la testarea utilizării instrumentelor europene existente începând din 2022 ca un pas în direcția facilitării unei cooperări transnaționale aprofundate, pe termen lung și flexibile și la examinarea necesității și fezabilității unor instrumente de cooperare instituționalizată, cum ar fi un posibil statut juridic pentru alianțele de instituții de învățământ superior. Astfel de instrumente, care ar trebui utilizate în mod voluntar, ar trebui să faciliteze partajarea capacităților și a datelor și schimbul de personal, după caz, precum și punerea în aplicare a programelor de studii integrate, cu obiectivul acordării de diplome comune la nivelul alianțelor, inclusiv a unei diplome comune bazate pe criteriile europene co-create.

Pe baza rezultatelor lucrărilor pregătitoare și ale proiectelor-pilot Erasmus+, să raporteze în fiecare etapă Consiliului în vederea adoptării unor decizii suplimentare.

12. Să analizeze opțiunile și măsurile necesare, în strânsă cooperare cu statele membre, cu instituțiile de învățământ superior, cu organizațiile studențești și cu părțile interesate, în vederea stabilirii unei posibile diplome comune pe baza unui set comun de criterii europene co-create. Această diplomă, care ar urma să fie acordată în mod voluntar la nivel național, regional sau instituțional, ar putea atesta rezultatele învățării obținute în cadrul cooperării transnaționale „prin combinarea studiilor din mai multe țări din UE”⁽¹⁹⁾, oferită, de exemplu, în cadrul „universităților europene”. Aceasta ar trebui să fie ușor de eliberat, stocat, partajat, verificat, autentificat și recunoscut în întreaga UE. Se va baza pe instrumentele Bologna din statele membre și va stimula punerea acestora în aplicare.

- a) să testeze în 2022 elaborarea și punerea în aplicare în cadrul programului Erasmus+ a criteriilor europene pentru acordarea unei etichete de diplomă europeană comună. O astfel de etichetă ar fi emisă ca certificat complementar calificărilor obținute de studenții absolvenți de programe de studii integrate furnizate în contextul cooperării transnaționale între mai multe instituții de învățământ superior.

- b) pe baza rezultatelor acestor lucrări pregătitoare, să raporteze la fiecare etapă Consiliului în vederea unor decizii suplimentare către o posibilă diplomă comună bazată pe criteriile europene co-create, în conformitate cu instrumentele Procesului Bologna.

13. Să continue dezvoltarea inițiativei privind universitățile europene, urmând o abordare ascendentă, prin programul Erasmus+, pe baza principalelor rezultate ale evaluării la jumătatea perioadei a primelor alianțe. Începând din 2022, să asigure o finanțare durabilă pentru „universitățile europene” de succes existente, în urma unei cereri de propuneri competitive și calitative, și să permită crearea altora noi, pe baza principiilor echilibrului geografic, incluziunii, înaltei calități și excelenței. Să testeze sinergiile cu programul Orizont Europa pentru dimensiunea de cercetare și inovare și, eventual, cu alte programe ale UE până în 2024, în limitele temeiurilor lor juridice. Să valorifice evaluarea la jumătatea perioadei a programelor incluse în CFM pentru a lua în considerare modalități de a permite posibile abordări inovatoare pentru o mai bună mobilizare comună a surselor de finanțare ale UE, exploatarea posibilelor sinergii cu fondurile regionale și naționale.

⁽¹⁹⁾ Concluziile Consiliului European din 14 decembrie 2017 (EUCO 19/1/17 REV 1).

14. Să sprijine, în strânsă cooperare cu statele membre, extinderea inițiativei privind legitimația europeană de student, în special digitalizarea proceselor operaționale care implică mai mulți semnatori și schimburi de date, pentru a reduce sarcina administrativă legată de gestionarea mobilității și a schimburilor de studenți și de personal, integrate în cadrul parteneriatelor transnaționale ale instituțiilor de învățământ superior.
15. Până la jumătatea anului 2022, să furnizeze o foaie de parcurs cuprinzătoare care să indice principalele etape și grupurile de experți implicate, în vederea elaborării în comun a noilor instrumente împreună cu statele membre și cu părțile interesate relevante. Foaia de parcurs ar trebui actualizată periodic.

Comisia este invitată să analizeze și să evalueze progresele înregistrate în ceea ce privește punerea în aplicare a prezentei recomandări, precum și utilizarea sa în contextul activităților de punere în aplicare a Cadrului strategic pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării în perspectiva realizării și dezvoltării în continuare a spațiului european al educației, prin intermediul cadrelor existente relevante de monitorizare și raportare ale Uniunii, în cooperare cu statele membre și după consultarea părților interesate, și să raporteze Consiliului în termen de cinci ani de la data adoptării acesteia.

Adoptată la Luxemburg, 5 aprilie 2022.

Pentru Consiliu
Președintele
R. BACHELOT-NARQUIN
